

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

תוכן

- א. קדש ידיו לתרומת הדשן למחר אינו צריך לקדש שכבר קדש מתחלת עבודה.....1
- ב. זר שסידר שני גזירי עצים חייב הואיל ועבודה תמה היא.....1
- ג. מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור שני גזירי עצים.....2
- הדרן עלך בראשונה.....2
- ד. הגיע זמן השחיטה ... האיר פני כל המזרח עד שבהכרון.....3
- ה. כל המיסך את רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים.....3
- ו. שכל היום כשר למילה אלא שהזריזין מקדימין למצות.....4
- ז. חל ערבי פסחים להיות בערב שבת נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה.....5
- ח. אשה לא תלוש לא בחמה ולא בחמי חמה.....5

דף כח.

א. קדש ידיו לתרומת הדשן למחר אינו צריך לקדש שנבר קדש מתחלת עבודה

כבר התבאר לעיל דף כב. שאם קידש ידיו ורגליו לתרומת הדשן אף על פי שהוא מקדש קודם שתעלה השמש, אינו צריך לחזור ולקדש אחר שהאיר היום, שהרי בתחלת עבודה קידש ידיו ורגליו¹.

ב. זר שסידר שני גזירי עצים חייב הואיל ועבודה תמה היא

כבר התבאר לעיל דף כד: שזר חייב מיתה בידי שמים על סידור שני גזירי עצים למזבח², שזהו עבודה תמה בעצים³, וכן על הקטרת העצים⁴. שהמסדר שני גזירי עצים על המערכה הרי הוא כמקטיר איברים, וחייב מיתה שהעצים קרבן הוא, וכן השורפם על המערכה.

¹ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ה הלכה ט. ועיין בערוך השולחן העתיד הלכות ביאת מקדש סימן מא כב – כג שהתקשה שעלות השחר פוסל בלינה וע"כ שאינו אלא פסול דרבנן כרבא בדעת ר' יוחנן בזבחים כ. שאם לא כן מה לי שבתחלת עבודה קידש, אך הוכיח שמשמע שתיקף פסולו מן התורה עיי"ש מש"כ.

² רמב"ם שם ה"ה ערוך השולחן העתיד שם סעי' ה

³ הלשון צ"ע, כיון דפתח דאינו חייב רק על ארבע עבודות ובאמת על סידור שני גזירין נמי חייב, אע"פ דלאו מארבע עבודות הם ועל כן הוכרח הרמב"ם בה"ה לומר דהוי מארבע עבודות דהוי הקטרה, ובאמת מבואר בש"ס דעל הסידור עצמו חייב, אפילו בלא הקטרה (מנחת חינוך שם אות ה)

⁴ מנחת חינוך שם אות ה

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

ג. מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור שני גזירי עצים

התבאר לעיל דף כב. שהפיים הראשון⁵ כלל בו מי תורם את המזבח, והוא מסדר את המערכה, והוא מעלה שני גזירי עצים למזבח, והוא מכניס מחתה מלאה אש מן המזבח החיצון למזבח הזהב להקטיר עליה קטורת⁶. כדי שירצו הכהנים לבא.

הדרן עלך בראשונה

---

⁵ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ד הלכה ה
⁶ בלח"מ הקשה דזה לא נמצא בגמ' ואדרבא דלראב"י אמרינן שם (כו, א) דהיה פיים למחתה, ולר' יהודה אמרינן שם (כה, ב) דזה שזכה בקטרת אומר לזה שעמו זכה עמו במחתה, וא"כ הרמב"ם דלא כמאן וצע"נ. ועיין בערוה"ש העתיד שם

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

ד. הגיע זמן השחיטה ... האיר פני כל המזרח עד שבחברון

זמן שחיטת תמיד של שחר, קודם שתעלה החמה משיאור פני כל מזרח⁷, והוא בין עלות השחר להנין החמה⁸, ופעם אחת דחקה השעה את הצבור בבית שני והקריבו תמיד של שחר בארבע שעות ביום.

כשמגיע זמן שחיטת תמיד השחר, אומר הממונה על הפיים שהוא הסגן "צאו וראו ממקום גבוה אם הגיע זמן השחיטה"⁹, והרואה אומר "ברקאי", וחוזרין ושואלין אותו אם הגיע כנפי האור עד שבחברון והוא אומר "הן"¹⁰.

ביום הכיפורים שעבודתו רבה אין צריך להמתין עד שיאיר כל המזרח אלא משעה שודאי עלה השחר שוחטין התמיד¹¹, וי"א¹² שאף ביום הכפורים ממתין.

ה. כל המיסך את רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים

⁷ והטעם הוא המבואר במשנה ובמפרשים כדי שלא יתבלבלו עם מאור הלבנה כאמצע החודש ויבואו לשחוט קודם עלה"ש. ובפ"ג דתמיד ל' א' יעו"ש היטיב ועיי"ש במפרש ובפ"י רבינו למשניות ביומא ובתמיד שלת"ק די בהאיר כל שהוא במזרח משא"כ למתתיה בן שמואל בעינן דהאיר כל המזרח והלכה כוותיה יעו"ש היטיב ועיי"ש במש"כ בזה פ"ז מהל' בלי המקדש ה"א ד"ה על הפייסות יעו"ש ועי' במגילה כ' א' דדבר שמצותו ביום לכתחלה בעינן שיהא לאחר הנץ החמה י"ל דבמקדש לא שייך זה דכהנים זרזים הם. הר המוריה שם

⁸ ערוך השולחן העתיד הלכות תמידין ומוספין סימן קא סעיף ב

⁹ והא דלא אמר אם הגיע זמן סידור ב' גיזרי עצים שהוא דוקא ביום כדכתיב ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר כיון דאית ליה תקנתא לא קתני דאף אם טעו במאור הלבנה אית ליה תקנתא לפורקה ולהזור לסדרה. תוספות ר' עקיבא איגר. במשנה ג, א

¹⁰ תפארת ישראל – הלכתא גבירתא מסכת יומא פרק ג משנה א

¹¹ לשון הרמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק א "ולא היו שוחטין עד שמכירין שעלה עמוד השחר בודאי שמה ישחטו בלילה". ועיין אבן האזל שם "ומבואר דביוה"כ א"א שיהי' טעות זה ע"י הלבנה, לכן סובר הרמב"ם דמה דתנן שהיו שוחטין כשהאיר כל המזרח, זהו באמת בכל השנה ומשום ימים שהי' בהן הלבנה ושייך הטעות תיקנו כן בכל התמידין, אבל ביוה"כ שמטות הלבנה לא שייך, וגם יש עבודה רבה מכל עבודת היום והכל בכה"ג, ולכן א"צ להמתין עד שיאיר כל המזרח, ולכן כתב רק עד שמכירין שעלה עמוד השחר בודאי, והיינו שהכל יכירו, אבל לא צריך להמתין עד שיאיר כל המזרח".

¹² עיין מלאכת שלמה על המשנה והמפרשים שם.

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

כל המסיך את רגליו כלומר שיצא לנקבים גדולים טעון טבילה¹³, וכל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים¹⁴, ואם לא טבל ולא קידש ועבד¹⁵ עבודתו פסולה¹⁶.

דף כח:

ו. שְׁנֵי הַיּוֹם כֶּשֶׁר לְמִלָּה אֲלֵא שֶׁהוֹרִיזִין מִקְדִּימִין לְמִצּוֹת

כבר התבאר במסכת פסחים דף ד. שאע"ג שכל היום כשר למילה מצוה למול בבוקר בבוקר מיד שזריזין מקדימים¹⁷ וי"א שמשום כך בשבת ימול מיד אחר שחרית (קודם מוסף) משום זריזין¹⁸. ולכו"ע יש למחות בהזנים שמאריכין בשבת וי"ט כשיש מילה בבהכ"נ עד אחר הצות, והם מבטלין מצות זריזין¹⁹.

ראוי לדחות לעשות ברית מילה אפי' אחר הצות כדי לעשותה בעשרה²⁰ כל שאין לחוש שמא לא תיעשה היום, אבל לדחות הברית כדי שתיעשה הסעודה בעשרה אסור, ועכ"פ אין לדחות עשיית הברית כדי שיבואו כל הקרובים והמוזמנים²¹.

במקום שיש טירחא דעיבורא אם יקדימו המצוה, צריך לדחותה לזמן שבו לא יהיה טורח העבור. ולפיכך אע"ג שעיקר מילה בראש השנה הוא בין קרה"ת לתקיעת שופר, במקום שמלים בבית

¹³ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ה הלכה ה. מלשון אילן המיסק על הארץ לפי שגופו מכסה רגליו. ערוך השולחן העתיד הלכות ביאת מקדש סימן מא סעיף יג

¹⁴ ונראה לענין דהנה הך דמסיך ומטיל מים פשיטא דאינו אלא תקנתא דרבנן דמן התורה אין לזה ענין כמובן, ולכן תני זה הכלל היה במקדש כלומר דכן הנהיגו חכמים במקדש. ערוך השולחן העתיד שם סעיף יד

¹⁵ מלשון המשנה והרמב"ם משמע להדיא דדווקא הנכנס לעזרה לעבודה טעון טבילה, אבל שלא לעבודה א"צ טבילה. אבל רש"י ותוס' והרע"ב פירשו דלאו דווקא לעבודה אלא אפילו בלא עבודה צריך טבילה, וכן מפורש בירושלמי שם שאומר: לא סוף דבר לעבודה אלא אפילו שלא לעבודה ע"ש. אבל בתוס' ישנים פי' ר"י דקצת עבודה צריך כמו סמיכה ותנופה והכנסת ידיו לבהונות, והירושלמי כוונתו דא"צ עבודה גמורה ע"ש.

¹⁶ כ"מ מדברי הרמב"ם שם. ואף על גב דהסיך רגליו והטלת מים אינם אלא דרבנן כמ"ש, מ"מ עבודתו פסולה מפני שקרוב הדבר שבעסקו בכאלו הסיח דעתו והיסח הדעת פוסל מן התורה כמו בקדשים עצמם שהיסח הדעת פוסל בהם אי משום פסול טומאה אי משום פסול הגוף כדאיתא בפסחים. ערוך השולחן העתיד שם סעיף יז

¹⁷ יו"ד רס"ב, א

¹⁸ שו"ת הת"ס או"ח סי' ס"ט

¹⁹ פ"ת רסב, א

²⁰ מנה"י ח"ה סי' צ' דס"ל דעדיף מצוה מן המובחר מזריזין, ועיין או"ח תקנ"ט סעי' ז' ומ"ב ס"ק כ"ו בתשעה באב אם יש תינוק למול י"א דמלין אותו אחר הקינות דזריזין מקדימין וי"א דמלין אותו אחר הצות והמנהג כסברא ראשונה.

²¹ שד"ח מעי' ז' כלל ג', דזריזין מקדימין עדיף מברוב עם, ושם סתם וכתב "עד שיתקבצו המוזמנים" אבל אם אין לו עשרה לא ביאר מה דינו ואפי' דיודה להמנה"י

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

ויש טירחא דעבורא ללכת לבית, ולחזור לתקיעת שופר ימולו אחר שיצאו מביהכנ"ס, ואע"ג שמבטלים זריזים²².

ז. חל ערבי פסחים להיות בערב שבת נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה

כבר התבאר בפסחי דף נח. שחל ערב פסח להיות ערב שבת היו שוחטין את התמיד בשש ומחצה בתחילת זמנו, וקרב בשבע ומחצה כדי שיהיה להם ריוח שעה להתחיל צלות קודם שיכנס שבת, שהרי אסור להתחיל לצלות את קרבן הפסח בשבת ומכיון משלשלין את הפסח בתנור עם חשיכה, כמבואר בשבת דף יט: צריך זמן לזה, והניחו שעה מפני שאין כולם שוים בזריזות²³.

ח. אשה לא תלוש לא בחמה ולא בחמי חמה

כבר התבאר בפסחים דף מב. שאין לשיין העיסה של פסח²⁴ במקום שהשמש זורח שם, שחום השמש מחמם העיסה ובקל תוכל לבוא לידי חימוץ, אבל במקום הצל מותר ללוש אפילו תחת אויר הרקיע אם אינו יום המעונן, אבל ביום המעונן אסור ללוש תחת כל אויר הרקיע אפילו במקום צל, לפי שהחמה בוקעת בכל מקום.

ואפילו בבית אסור ללוש ביום המעונן כנגד חלון פתוח, אף על פי שהשמש לא יוכל לזרוח לתוכו לעולם כגון שהוא פתוח לרוח צפון.

ונהגו ליזהר שלא ללוש כנגד חלון פתוח אפילו ביום שאינו מעונן וגם השמש לא יוכל לזרוח לתוכו, מכל מקום יש לחוש שמא פתאום יתכסו השמים בעבים ויהיה יום המעונן והוא לא ירגיש בדבר מה שאין כן כשלוש תחת אויר הרקיע אם יבאו עננים ותתכסה החמה מיד ירגיש בדבר ויכניס העיסה לבית מיד.

וכל זה כנגד החלון ממש אבל מן הצד של חלון מותר ללוש אפילו אם השמש זורח לתוך החלון והוא לש בעל קרוב למקום זריחת השמש.

וכל זה בחלון פתוח ממש אבל אם הוא סתום בזכוכית אף על פי שהשמש זורח שם יש שכתב שמותר ללוש כנגדו ומכל מקום צריך ליזהר שלא תחמם העיסה²⁵, אבל כמה אחרונים חולקים

²² תקפ"ד מ"ב ס"ק י"א

²³ ערוה"ש העתיד שם כג

²⁴ שו"ע ונו"כ תנ"א

²⁵ ח"י ושו"ע הגר"ז שם ה

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת יומא

עליו בזה שהחמה מבעיר גם דרך הזכוכית וכן נהגו לכסות החלונות בסדינין בשעה שהשמש
מזהיר²⁶.